

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobce: **Bc. J. K.**
zastoupen advokátem Mgr. Petrem Letovancem
sídlem Lidická 544, 739 61 Třinec

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2021, č. j. MPSV-2021/105026-923,
o dávce státní sociální podpory příspěvek na bydlení,

takto:

I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 14. 6. 2021, č. j. MPSV-2021/105026-923, **se ruší a věc se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Petru Letovancovi, advokátovi, se odměna za zastupování žalobce nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. V nynější věci soud přezkoumává rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě (dále jen „úřad práce“) ze dne 13. 5. 2021, č. j. 134895/21/FM, jímž úřad práce snížil žalobci příspěvek na bydlení.
2. Žalovaný odvolání žalobce proti uvedenému rozhodnutí napadeným rozhodnutím zamítl a toto rozhodnutí potvrdil.
3. Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem ze dne 24. 1. 2022, č. j. 18 Ad 28/2021-20, žalobě podané žalobcem vyhověl, rozhodnutí obou stupňů zrušil z procesních důvodů a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
4. Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) rozsudkem ze dne 19. 10. 2023, č. j. 9 Ads 12/2022-25, rozsudek krajského soudu ze dne 24. 1. 2022 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dovedl, že krajský soud pochybil při výkladu zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“). NSS zavázal krajský soud, aby v dalším řízení přezkoumal postup správních orgánů v mezích žalobních bodů.

II. Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu a shrnutí předchozích řízení

5. Dne 30. 11. 2020 žalobce podal žádost o příspěvek na bydlení s nárokem ode dne 1. 11. 2020.
6. Žalobce je na základě nájemní smlouvy uzavřené pravděpodobně dne 6. 10. 2020 mezi žalobcem jako nájemcem a CPI BYTY, a.s. jako pronajímatelem nájemcem bytu č. 2 nacházejícího se na ulici K. č. p. X v T. (dále též jen „byt“); účinnost smlouvy byla sjednána k 1. 11. 2020 (srov. čl. IV. 1. smlouvy).
7. Žalobce doložil úřadu práce podklady prokazující jeho náklady na bydlení za poslední čtvrtletí roku 2020 pro účely čerpání dávky příspěvku na bydlení. Upřesnil, že v bytě bydlel od 1. 11. 2020; v měsíci říjnu ještě neexistoval nájemní vztah k tomuto bytu. Náklady na bydlení vynaložené na měsíc říjen 2020 nespecifikoval. Nájemné a zálohu na služby související s užíváním předmětného bytu za měsíc listopad 2020 hradil žalobce dne 16. 10. 2020 v částce celkem 4 618 Kč. K uvedenému doložil výpisy z bankovního účtu, z nichž je patrné, že žalobce na účet pronajímatele specifikovaný v nájemní smlouvě zaslal dne 16. 10. 2020 částku 4 618 Kč s označením „nájemné 11/2020“, a to pod VS X, což koresponduje s variabilním symbolem uvedeným v nájemní smlouvě. Další nájemné je hrazeno žalobcem dne 31. 12. 2020 ve výši 4 618 Kč s označením nájemné 12/2020 pod stejným variabilním symbolem. Z bankovního účtu žalobce jsou dále poukazovány platby na zálohu na elektrickou energii dle údajů žalobce: záloha na elektřinu ve výši 1 000 Kč za měsíc listopad

2020 byla zaplacená dne 24. 12. 2020, záloha na elektřinu za měsíc prosinec byla snížena na částku 500 Kč a zaplacená dne 29. 12. 2020.

8. Splatnost nájmu byla v nájemní smlouvě sjednána vždy k poslednímu dni v kalendářním měsíci, za který je nájemné hrazeno (srov. čl. VI odst. 1 nájemní smlouvy).
9. Úřad práce žalobci dne 29. 3. 2021 oznámil změnu výše dříve přiznané dávky, konkrétně snížení příspěvku na bydlení z částky 4 436 Kč měsíčně na částku 2 365 Kč měsíčně. Proti oznámení žalobce podal námitku, v níž nesouhlasil s nově stanovenou výší sociální dávky, neboť nebyly zohledněny náklady na bydlení za měsíc listopad 2020.
10. Úřad práce na základě námítky proti oznámení o změně výše dávky vydal v prvním stupni rozhodnutí dne 13. 5. 2021 (č. j. 134895/21/FM), jímž žalobci pro období od 1. 1. 2021 do 30. 6. 2021 snížil dávku státní sociální podpory – příspěvek na bydlení z částky 4 436 Kč na 2 365 Kč. Uvedl, že žalobce uhradil nájemné na měsíc listopad již dne 16. 10. 2020; nájemní smlouvu s pronajímatelem však uzavřel až s účinností ode dne 1. 11. 2020 (v bytě tedy prokazatelně žil až od 1. 11. 2020). Neuznal proto náklady na bydlení hrazené žalobcem již v říjnu 2020 za relevantní náklady na bydlení v měsíci listopadu 2020. Dle úřadu práce náklady na bydlení hrazené v říjnu 2020 sice spadají do rozhodného období, ale přihlíželo by se k nim pouze za předpokladu, že by v daném kalendářním měsíci rozhodného období oprávněná osoba v bytě již žila. V měsíci listopadu 2020 žalobce dle správního orgánu prvního stupně žádnou úhradu nákladů na bydlení nedoložil. Takto úřad práce vypočetl sporovanou dávku, aniž by náklady na bydlení žalobcem uhrazené v říjnu 2020 zohlednil jako skutečně uhrazené náklady na bydlení.
11. Odvolání žalobce žalovaný dne 14. 6. 2021 napadeným rozhodnutím zamítl s obdobnou argumentací; rozhodnutí úřadu práce potvrdil.
12. Již výše bylo zmíněno, že krajský soud rozsudkem ze dne 24. 1. 2022 napadené rozhodnutí žalovaného, jakož i rozhodnutí úřadu práce ze dne 13. 5. 2021, zrušil. Vytkl žalovanému, resp. úřadu práce to, že přistoupili ke snížení předmětné dávky, aniž by v této věci z moci úřední zahájili řízení o změně, již přiznané dávky (tuto otázku posuzoval soud *ex officio*). NSS rozsudkem ze dne 19. 10. 2023, č. j. 9 Ads 12/2022-25, rozsudek krajského soudu ze dne 24. 1. 2022 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Uzavřel mj., že nebylo potřeba zahajovat řízení z moci úřední.

III. Obsah žaloby

13. Žalobce napadené rozhodnutí sporuje žalobou.
14. Poukazuje na skutečnost, že platba nájemného je otázkou civilní obligace, jejíž pravidla se řídí primárně dohodou stran, tedy smlouvou. Mezi stranami byla v souzené věci dohoda o splatnosti nájemného za měsíc listopad 2020 již v říjnu 2020, což nic nemění na skutečnosti, že tato platba je platnou nájemného za měsíc listopad 2020 a pouze s tímto obdobím má být spojována.

15. Je přesvědčen, že platba nájemného za měsíc listopad 2020, uhrazená v říjnu roku 2020, tedy v rozhodném období, neměla být žalovaným při posuzování nákladů na bydlení a výpočtu výše příspěvku na bydlení zcela vyloučena.

16. Navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí.

IV. Vyjádření žalovaného

17. Žalovaný ve svém vyjádření rekapituluje průběh správního řízení a zastává názor, že náklady na bydlení hrazené v říjnu 2020 sice spadají do rozhodného období, ale přihlíží se k nim pouze za předpokladu, že v době jejich úhrady oprávněná osoba v bytě již žila, což není případ žalobce.

V. Posouzení věci krajským soudem

18. O žalobě krajský soud rozhodl vycházející ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného správního orgánu (§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“), byv vázán názorem NSS (dle § 110 odst. 4 s. ř. s.).

19. **Žaloba je důvodná.**

20. Krajský soud předeseílá, že je mu z úřední činnosti známo, že na podkladě jeho rozsudku ze dne 24. 1. 2022 úřad práce zahájil dne 21. 3. 2022 s žalobcem *ex officio* správní řízení a ve věci znovu rozhodl dne 12. 4. 2022 pod č. j. 124832/22/FM tak, že žalobci předmětnou dávku opět snížil. Žalovaný rozhodnutím ze dne 25. 5. 2022, č. j. MPSV-2022/90969-923, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí úřadu práce ze dne 12. 4. 2022. Konstatoval, že žalobce v bytě prokazatelně žil až po uzavření nájemní smlouvy a uhrazení nájemného na měsíc listopad 2020. Náklady na bydlení hrazené v říjnu 2020 sice spadají do rozhodného období, ale přihlíží se k nim podle žalovaného pouze za předpokladu, že v daném kalendářním měsíci rozhodného období oprávněná osoba v bytě již žila. Žalovaný za říjen 2020 žalobci zohlednil pro účely přiznání předmětné dávky náklady na bydlení ve výši 80 % normativních nákladů na bydlení stanovených zákonem o státní sociální podpoře, protože v daném bytě nežil. Za listopad 2020 žalobci úřad práce ani žalovaný nezohlednili žádné náklady na bydlení, protože v bytě sice žil, avšak žádné náklady na bydlení nehradil. Další náklady hradil až v prosinci 2020, jakožto nájemce užívající daný byt.

21. Krajský soud k žalobě žalobce rozsudkem ze dne 18. 1. 2023, č. j. 18 Ad 24/2022-35, zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 5. 2022 a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dovedl, že žalovaný pochybil, pokud nezohlednil náklady na bydlení uhrazené žalobcem v rozhodném období, konkrétně dne 16. 10. 2020, jako náklady na bydlení za měsíc listopad, pokud bylo jednoznačné, že se jedná o náklady na bydlení vynaložené žalobcem na tento měsíc a bylo nesporné, že v měsíci, na který žalobce náklady na bydlení hradil, v bytě i prokazatelně žil.

22. NSS rozsudkem ze dne 26. 4. 2024, č. j. 7 Ads 23/2023–26, zamítl kasační stížnost žalovaného proti rozsudku krajského soudu ze dne 18. 1. 2023. Usoudil, že úmyslem zákonodárce nebylo vyloučit z nákladů na bydlení částku nájmu uhrazenou v rámci rozhodného období, která se vztahovala k bydlení v bytě, který žadatel v rozhodném období prokazatelně obýval.
23. Krajský soud s ohledem na procesní vývoj kauzy nyní rozhoduje o totožném nároku žalobce za totožné období, o němž rozhodoval již svým rozsudkem ze dne 18. 1. 2023, jak byl recentně potvrzen NSS ze dne 26. 4. 2024, tj. o příspěvku na bydlení za období od 1. 1. 2021 do 30. 6. 2021. Podstata věci je rovněž identická; je jí otázka, zda žalobcem uhrazená částka 4 618 Kč v měsíci říjnu 2020 má být posuzována jako náklad na bydlení v rozhodném období posledního kvartálu roku 2020. Žalovaný tvrdí, že žalobce v době, kdy nájemné za měsíc listopad 2020 hradil, ještě v daném bytě nebydlel, a proto nemůže takto uhrazenou platbu nájemného a služeb zohlednit jako náklady na bydlení v měsíci listopadu 2020.
24. Tato otázka přitom již byla závazně vyřešena výše zmiňovaným rozsudkem NSS ze dne 26. 4. 2024 a krajský soud nemá důvod se od vysloveného právního závěru NSS jakkoli odlišit. Krajský soud též dodává, že odpověď na otázku, zda v nyní souzené věci bylo na místě či nikoli zahajovat řízení z moci úřední, byla rovněž poskytnuta NSS ve shora označeném rozsudku ze dne 19. 10. 2023. I z těchto závěrů proto krajský soud nyní vychází a v podrobnostech na odůvodnění citovaných judikátů odkazuje.
25. Z hlediska posuzované věci je relevantní § 25 odst. 3 zákona o státní sociální podpoře, podle něhož: *Náklady na bydlení se pro nárok a výši příspěvku na bydlení stanoví jako jejich průměr za kalendářní čtvrtletí bezprostředně předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje. Do nákladů na bydlení se započítávají náklady na bydlení a) uhrazené v rozhodném období oprávněnou osobou nebo společně posuzovanými osobami, pokud v bytě, na který je uplatňován nárok na příspěvek na bydlení, žily v rozhodném období, b) ve výši 80 % příslušných normativních nákladů na bydlení, pokud oprávněná osoba nebo společně posuzované osoby v rozhodném období, nebo po část tohoto rozhodného období, v bytě, na který je uplatňován nárok na příspěvek na bydlení, nežily, s výjimkou situace, kdy stejný okruh společně posuzovaných osob žil v jiném bytě, a byl jim z tohoto důvodu poskytován příspěvek na bydlení; v takovém případě se započtou náklady na bydlení ve skutečné výši uhrazené v původním bytě.*
26. Podle § 25 odst. 4 věty první zákona o státní sociální podpoře: *Pro zjištění nákladů na bydlení za kalendářní čtvrtletí se započítávají i částky tvořící náklady na bydlení, které byly v tomto kalendářním čtvrtletí zaplacený jako záloha nebo byly v tomto období doplacený, a to i za období delší, než je kalendářní čtvrtletí, za které se náklady na bydlení zjišťují.*
27. Žalovaný v rozhodném období, jímž bylo v daném případě čtvrté čtvrtletí roku 2020, zohlednil náklady na bydlení žalobce následujícím způsobem. V měsíci říjnu 2020 jako náklady na bydlení stanovil 80 % normativních nákladů na bydlení ve smyslu § 25 odst. 3 písm. b) zákona o státní sociální podpoře, neboť žalobce v bytě nežil a žádné fakticky uhrazené náklady na bydlení ani nedoložil; za měsíc listopad, kdy žalobce už byt prokazatelně obýval, avšak náklady spojené s užíváním bytu uhradil podle dohody s pronajímatelem již v říjnu, žalovaný nezohlednil ničeho; za měsíc prosinec zohlednil

žalovaný doložené náklady na bydlení hrazené v měsíci prosinci. Z uvedeného vyplývá, že žalobci nebyl za měsíc listopad 2020 zohledněn žádný náklad na bydlení, a byla mu proto snížena dříve přiznaná dávka příspěvku na bydlení.

28. Krajský soud připomíná, že příspěvek na bydlení je dávkou, jejímž účelem je poskytnout vlastníkovi či nájemci bytu, který má nedostatečné vlastní finanční zdroje, finanční pomoc na úhradu nákladů spojených s bydlením. Příspěvek na bydlení náleží v kalendářním čtvrtletí s tím, že splnění podmínek nároku se posuzuje za předchozí kalendářní čtvrtletí. Náklady na bydlení tvoří u bytů užívaných na základě nájemní smlouvy nájemné, náklady za plyn, elektřinu a náklady za plnění poskytované s užíváním bytu, přičemž se stanoví jako průměr za kalendářní čtvrtletí bezprostředně předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje. Souvislost nákladů na bydlení s rozhodným obdobím není dána jen ve smyslu časovém, ale i věcném, tedy že se jedná o náklady na bydlení za rozhodné období, zde za nájem za měsíc listopad 2020.
29. Žalobce jako oprávněná osoba v rozhodném období (4. čtvrtletí roku 2020) náklady na bydlení za měsíc listopad 2020 uhradil, přičemž v bytě, na který uplatňoval nárok na příspěvek na bydlení, v tomto měsíci i prokazatelně žil. Proto nic nebránilo tomu, aby se tyto náklady v posuzovaném období považovaly za náklady bydlení podle § 25 zákona o státní sociální podpoře. Znění dotčeného ustanovení přitom nehovoří o kalendářním měsíci daného rozhodného období, nýbrž jen o rozhodném období „jako celku“.
30. Výklad § 25 odst. 3 písm. a) zákona o státní sociální podpoře provedený žalovaným tak odporuje účelu daného zákona a smyslu předmětné dávky. Úmyslem zákonodárce bezpochyby nebylo vyloučit z nákladů na bydlení částku nájmu uhrazenou v rámci rozhodného období, která se vztahovala k bydlení v bytě, který žadatel v rozhodném období prokazatelně obýval.
31. Žalovaný měl postupovat tak, aby náklady na bydlení uhrazené žalobcem ve výši 4 618 Kč v říjnu roku 2020 s označením „nájemné 11/2020“ zohlednil jako náklady na bydlení vynaložené žalobcem na měsíc listopad 2020.

VI. Závěr a náklady řízení

32. Ze shora uvedených důvodů krajský soud napadené rozhodnutí zrušil dle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro jeho nezákonnost.
33. Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť v řízení úspěšnému žalobci žádné prokazatelné náklady nevznikly (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).
34. Usnesením ze dne 15. 7. 2021, č. j. 18 Na 6/2021-28, ustanovil krajský soud žalobci zástupce z řad advokátů pro toto řízení Mgr. Petra Letovance, advokáta. Tomu nyní nepřiznal odměnu za zastupování v řízení před NSS (srov. § 110 odst. 3, věta první s. ř. s.), ani v řízení před krajským soudem vedeném po vydání zrušujícího rozsudku NSS, neboť z obsahu spisu je zjevné, že zástupce žalobce žádný právní úkon neučinil.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 9. července 2024

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně